

NAZIV PROJEKTA: Spomen područje Goli otok

REDNI BROJ IZ TABELE: 27

OSNOVNI PODACI

Za pravnu osobu, NAZIV PODUZEĆA i kontakt osoba:

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, Vesna Teršelič, voditeljica udruge

ADRESA: Selska Cesta 112 c, Zagreb

E MAIL ADRESA: vesna.terselic@documenta.hr

TELEFON: 01 457 23 98

PRIJEDLOZI/IDEJE/INTERES/MIŠLJENJE/KOMENTARI

U okviru savjetovanja sa zainteresiranom javnošću koje je pokrenuo Državni ured za upravljanje državnom imovinom, a u svezi korištenja nekretnina u državnom vlasništvu, *Documenta* – Centar za suočavanje s prošlošću ovim putem iskazuje interes za sudjelovanjem u osmišljavanju projekta koji bi obuhvatio revitalizaciju Golog otoka kao kulturno-povijesnog nasljeđa a u vidu memorijalno turističkog kompleksa.

Pri osmišljavanju ideje spomenutog projekta smatramo nužnim imati na umu nekoliko činjenica:

- značajke područja Golog otoka kao kulturnog i povijesnog nasljeđa ne samo Hrvatske već svih post-jugoslavenskih zemalja kao i susjedne Italije, gdje još uvijek žive nekadašnji logoraši i njihove obitelji
- nužnost formalnog ograničavanja aktivnosti na tom području, a u svrhu očuvanja sadržaja vezanog uz njegov identiteta i simboliku koju nosi u sebi, kao mjesto stradanja i zatiranja ljudskih prava i sloboda,
- iznalaženje najprimjerenijih arhitektonskih rješenja koja će uvažavati ekološke standarde,
- uključivanje i razrada aspekta ekonomske održivosti projekta

Documenta, kao centar koji se na više razina bavi društvenim fenomenima vezanim uz nasljeđe prošlosti te potiče proces suočavanja s prošlošću iznimno je zainteresirana za iznalaženje najoptimalnijeg rješenja kojim će se revitalizirati Goli otok i Sveti Grgur kao kulturna i povijesna baština. Smatramo da je povijest o stradanja na Golom otoku nedovoljno poznata i integrirana kao dio povijesnog nasljeđa ovih prostora te da u svrhu boljeg razumijevanja sadašnjosti,

izgradnje budućnosti temeljene na demokratskim vrijednostima i održivom miru, upravo sadašnja

generacija ima odgovornost i zadaću suočiti se sa različitim aspektima nasljeđa prošlosti. U skladu s tim, Goli otok jedna je od crnih točaka povijesnog nasljeđa i ima neprocjenjivu kulturno – povijesnu vrijednost. Upravo zato, smatramo da pri revitalizaciji Golog otoka, taj aspekt ne smije biti zanemaren.

Na tragu toga, podržavamo i inicijativu udruge Goli otok „Ante Zemljar“ pokrenutu 2004. godine, kojom se za Goli otok traži status spomen područja . Potaknut tom inicijativom *Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora* održao je raspravu na 41. sjednici, 29. siječnja 2014. godine, o provedbi zaključka o izradi Prijedloga zakona o Spomen-području Goli otok, usvojenog na sjednici Odbora 14. prosinca 2005. te ponovno potvrđenog na sjednicama Odbora održanima 14. travnja 2010., 30. lipnja 2011. te 20. lipnja 2012. godine. Smatramo i da bi dugoročno Republika Hrvatska trebala urediti zaštitu svih spomen područja posebnim zakonom.

U promišljanjima o mogućnostima revitalizacije Golog otoka svjesni smo da postoje i drugi nezanemarivi aspekti. Jedan od njih svako je ozbiljna studija ekonomske održivosti projekta. Prema dostupnim informacijama koje imamo za revitalizaciju Golog otoka iskazali su interes i grad Rab, općina Lopar, Primorsko- goranska županija te smatramo da se sredstva za realizaciju projekta mogu i trebaju namaknuti iz više izvora. Nadalje, za projekt revitalizacije Golog otoka i izgradnju spomen područja zainteresirane su i neke od susjednih zemalja, te smatramo da postoji i njihova mogućnost financijskog sudjelovanja.

Osim spomenutih izvora postoje i fondovi Europske unije, koji su usmjereni kako na očuvanje povijesnog sjećanja (npr. program Europa za građane: Europsko sjećanje – Podizanje svijesti o sjećanju, zajedničkoj povijesti i vrijednostima EU) tako i na realizaciju strukturnih projekata usmjerenih gospodarskom rastu i razvoju jedinica lokalne i područne samouprave. Stoga smo svjesni da je projekt nemoguće osmisliti bez uključivanja ekonomskog faktora u njega. Pritom iskustva i iz mnogo bogatijih zemalja pokazuju da je ekonomska održivost ovakvih projekata često puta vrlo problematična, te smatramo da je u razradu projekta nužno ukomponirati studiju ekonomske održivosti te izraditi studiju utjecaja na okoliš.

Nadalje, prema dosadašnjim saznanjima za realizaciju ovog projekta postoji interes i kod arhitektonске struke te su ga neki arhitektonски uredi već i javno iskazali. Smatramo da je nužno u tom području provesti natječaj, kako bi se iznašlo najbolje rješenje.

Prostor budućeg spomen područja trebao bi biti osmišljen na način da bude prilagođen različitim potrebama te bi se dio objekata koji postoje trebao adaptirati i koristiti za muzejski postav građe vezane uz Goli otok i Sveti Grgur, dio bi se mogao koristiti kao edukacijski i konferencijski prostor, za održavanje raznih skupova, te seminara o nasljeđu autoritarnih i totalitarnih režima u kontekstu poštivanja ljudskih prava i građanskih sloboda, a dio bi trebao biti prilagođen smještajnim potrebama i sadržavati određenu turističku ponudu usklađenu sa područjem kao mjestom pijeteta.

Također smatramo da je pri provođenju projekata ovakve vrste iznimno važni imati na umu poduzimanje svih potrebnih mjera zaštite kako bi se poštivala nacionalna prirodna i kulturna baština te je uspostava odgovarajućeg sustava aktivnog gospodarenja određenim područjem, nužna. Mala skupina sjeverno-jadranskih otoka u koju spadaju Sveti Grgur i Goli otok čine posebno očuvanu

prirodnu i ekološku cjelinu te imaju značajnu krajobraznu vrijednost te stoga smatramo nužnim da svaka moguća buduća gradnja bude uvjetovana složenim istraživanjem živog svijeta na tom području kao i mogućeg utjecaja planirane gradnje na okoliš. U tom smislu, smatramo da daljnje koncipiranje projekta kao jedan od nužnih elemenata treba sadržavati i studiju utjecaja na okoliš.

U narednim aktivnostima smatramo da je potrebno osigurati sustavnu koordinaciju zainteresiranih i uključenih strana.

Srdačan pozdrav,

Vesna Teršelič

.....
Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću

Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb, Croatia

Tel. +385 1 457 2398, 091 457 2398

Fax. +385 1 457 2399

vesna.terselic@documenta.hr

www.documenta.hr